Gemeenteraadsleden gemeenten
Gelderland-Zuid

Dagelijks Bestuur VRGZ
p/a Prof. Bellefroidstraat 11
6525 AG Nijmegen
Postbus 1120
6501 BC Nijmegen

Datum: 27 maart 2024
Betreft: Raadsbrief
Bijlage(n): Jaarstukken 2023
Ontwerpbegroting 2025
Briefnummer: VR/Dir/7137/24/MD/ss

Contactpersoon
Sophie Scholten
06 30448538
bestuurvrgz@vrgz.nl

Geachte leden van de raad,

Hierbij bieden wij u gelijktijdig het concept jaarverslag 2023 en de ontwerpbegroting 2025 aan van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. Conform de Wet op de gemeenschappelijke regelingen stellen wij u hierbij in de gelegenheid voorafgaand aan besluitvorming door het Algemeen Bestuur een zienswijze bij het Dagelijks Bestuur in te dienen. Wij verzoeken u daarbij uw zienswijze voor 10 juni 2024 kenbaar te maken.

In deze aanbiedingsbrief lichten wij de hoofdlijnen uit de conceptjaarstukken 2023 toe. Vervolgens beschrijven wij de hoofdlijnen uit de ontwerpbegroting 2025. Daarbij besteden wij ook aandacht aan de wijze waarop wij de op de Kaderbrief ingebrachte zienswijze hebben verwerkt.

Jaarstukken 2023

In de Jaarstukken 2023 blikken wij terug op de activiteiten die in de begroting 2023 werden aangekondigd en relevante ontwikkelingen die zich in 2023 voordeden inclusief een overzicht van de operationele prestaties en over de financiën van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid in 2023. Naast het uitvoeren van basistaken is gewerkt aan een aantal specifieke ontwikkelingen: versterking samenwerking en afstemming; risicogerichte benadering; versterken weerbare samenleving en het toekomstbestendig houden van de veiligheidsregio. Ook was er in 2023 extra aandacht voor de gevolgen van specifieke risico's: cyberrisico's, criminaliteit voor fysieke leefomgeving/fysieke veiligheid, extreem weer en energietransitie. In 2023 zijn nagenoeg alle activiteiten uit het Regionaal Beleidsplan 2022-2023 afgerond of opgenomen in de reguliere werkzaamheden.

Het jaarverslag belicht het Programma Crisis- en Rampenbestrijding (C&R) en het programma Regionale Ambulancevoorziening (RAV). In de eerste hoofdstukken worden de beleidsmatige

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

resultaten van beide programma's uiteengezet en daarna is de financiële jaarrekening opgenomen met daarin de baten en lasten van 2023 van Veiligheidsregio Gelderland-Zuid.

De controlerend accountant heeft aangegeven een getrouwheidsoordeel af te geven, conform de Gemeente- en Provinciewet. Dit getrouwheidsoordeel ziet ook toe op de rechtmatigheids-verantwoording. De accountantsverklaring van de jaarrekening kon helaas nog niet worden opgenomen in de bijgevoegde jaarrekening 2023; de accountsverklaring wordt z.s.m. nagezonden.

Programma Crisis- en Rampenbestrijding

Het resultaat van het programma C&R is positiever dan de begroting maar conform verwachting zoals gemeld in de tussentijdse rapportage t/m augustus 2023. Uit een analyse van het resultaat ten opzichte van de begroting blijkt dat het positieve resultaat incidenteel van aard is. De structurele componenten zijn per saldo negatief (circa € 543.000,-). Dit heeft deels te maken met prijsstijgingen (zoals onderhoud werkmaterieel, huisvestingslasten en energie), een toenemende complexiteit van incidenten (vrijwilligersvergoedingen) en stijging van de kosten voor Arbo aspecten en werving & selectie (hoger verloop, krapte arbeidsmarkt, terugdringen ziekteverzuim). Deze onderwerpen zijn geadresseerd in de begrotingswijziging 2024 en/of de begroting 2025. Het positieve resultaat (€ 2.762.000,-) is derhalve 4% van het totaal van de opbrengsten.

Programma Regionale Ambulancevoorziening

Ook het resultaat van het programma RAV is positiever dan in de begroting werd aangenomen en positiever dan in de tussentijdse rapportage verwacht werd. Dit laatste wordt veroorzaakt door de aanvullende afspraken over de financiering van de meldkamer na intensieve gesprekken met zorgverzekeraars. Zorgverzekeraars hebben budget ter beschikking gesteld voor extra diensten. De diensten zijn niet het hele jaar ingezet maar wel volledig gefinancierd waardoor het resultaat geflatteerd is.

bedragen x € 1.000,-	Totaal VRGZ	Programma C&R	Programma RAV
Resultaat gewijzigde begroting 2023	-1.855	-1.855	0
Mutaties bestemde reserves	2.105	2.105	0
Resultaat gewijzigde begroting na mutatie reserves	**250**	**250**	**0**
Resultaat 2023	2.368	2.054	314
Mutaties bestemde reserves	708	708	0
Gerealiseerd resultaat 2023	**3.076**	**2.762**	**314**
Verschil realisatie t.o.v. de begroting	**2.826**	**2.512**	**314**
Resultaat in % van de opbrengsten	**3%**	**4%**	**1%**

Tabel: overzicht van de resultaten per programma.

Voorstel resultaatbestemming

In de jaarstukken wordt ten aanzien van de bestemming van bovengenoemde resultaten het volgende voorgesteld (onder de tabel worden de voorstellen nader toegelicht):

Nadere uiteenzetting nog te bestemmen resultaat naar programma	
Vanuit het jaarresultaat 2023 programma RAV wordt voorgesteld om:	
Toe te voegen aan de reserve aanvaardbare kosten RAV	314
Totaal programma RAV	**314**
Vanuit het jaarresultaat 2023 programma Crisis- en Rampenbestrijding wordt voorgesteld om:	
Toe te voegen aan de algemene reserve Crisis- en Rampenbestrijding tot 5% van de baten	207
Toe te voegen aan de bestemde reserve herziening meerjarenonderhoudsplan	2.555
Totaal programma Crisis- en Rampenbestrijding	**2.762**
Totaal voorstel voor resultaat 2023[1]	**3.076**

Het resultaat van het programma RAV dient te worden toegevoegd aan de reserve aanvaardbare kosten. Inclusief deze toevoeging is de reserve 9% van de opbrengsten. Daarmee is de minimale norm van 10% nog niet bereikt.

Het programma C&R realiseerde in 2023 een positief resultaat van € 2.762.000,-. Het voorstel voor resultaatbestemming is als volgt:

- Indien positieve resultaten worden behaald geldt als uitgangspunt dat een toevoeging plaatsvindt aan de algemene reserve tot de bestuurlijke norm. Door toevoeging van € 207.000,- aan de bestaande algemene reserve wordt de bestuurlijke norm van 5% bereikt.
- Aan het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld een nieuwe bestemde reserve te vormen voor de kosten die voortkomen uit de herziening van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP).

Mutatie bestemde reserves

Voor 2023 was een vrijval uit de bestemde reserves begroot van € 2.105.000,-. Hiervan valt een bedrag van € 1.721.000,- daadwerkelijk vrij in 2023:

- nu de samenvoeging van de meldkamers naar de Meldkamer Oost-Nederland (MKON) per 21 maart 2023 is geeffectueerd kan de bestemde reserve voor de frictiekosten van het samenvoegen van de meldkamer definitief vrijvallen (€ 450.000,-).
- de bestemde reserves die zijn getroffen om de prijs- en loonsomstijgingen (deels) op te vangen zijn vrijgevallen in 2023 (respectievelijk € 270.000,- en € 688.000,-).

[1] negatief is per saldo onttrekking

- voor de bestemde reserve in het kader van duurzaamheid was in 2023 een vrijval begroot van € 377.000,-, waarvan € 235.000,- ten behoeve van de schuimvormende middelen en € 142.000,- voor de DME. Zoals in de toelichting op de Huisvestingskosten en de kosten voor Wagenpark en werkmaterieel is aangegeven hebben beide projecten als gevolg van uitgebreide vooronderzoeken vertraging opgelopen en valt een deel van de reserve vrij (€ 69.000,-). Het resterende deel van de reserve schuift door naar 2024 (€ 308.000,-).
- vanuit de bestemde reserve Uitgestelde werkzaamheden is in 2023 een bedrag van € 244.000,- vrijgevallen. Ten behoeve van het project Digitaal centraal is in 2023 € 76.000,- minder uitgegeven, hierdoor resteert voor 2024 een reserve van € 145.000,-.

Nieuwe bestemde reserve

- Met het Algemeen Bestuur is overeengekomen dat een bestemde reserve mag worden gevormd voor het deel van de extra BDuR-middelen dat niet gerealiseerd is (€ 1.013.000,-);
- Aan het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld een nieuwe bestemde reserve te vormen voor de kosten die voortkomen uit de herziening van het meerjarenonderhoudsplan (€ 2.555.000,-). Deze reserve wordt voorgesteld om stabiliteit te bieden gedurende het onderzoek kostenverdeelsystematiek en de toekomstverkenning vastgoed. De gemeenteraden hebben het Algemeen Bestuur verzocht eerst met een plan te komen rondom de toekomst van het vastgoed alvorens te komen tot een structurele verhoging.

Het uitgavenpatroon ziet er dan als volgt uit:

Uitgavenpatroon bestemde reserves (bedragen x € 1.000,-)								
Bestemde reserve uitgestelde werkzaamheden	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Totaal	Saldo eind 2026
1 Archiefverbetering	45	50	89	145			329	0
2 Onderhoud kazernes	40		130				170	0
3 Kwetsbaarheden HRM	50	50					100	0
4 Crisisorganisatie (opleiden en oefenen)	50						50	0
5 Rechtmatigheid	25		25				50	0
Totaal bestemde reserve uitgestelde werkzaamheden	**210**	**100**	**244**	**145**	**0**	**0**	**699**	**0**
Overige bestemde reserves	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Totaal	Saldo eind 2026
Bestemde reserve duurzaamheid		73	69	308			450	0
Bestemde reserve meldkamer *			450				450	0
Bestemde reserve prijsstijging			270				270	0
Bestemde reserve cao ontwikkelingen			688				688	0
Bestemde reserve versterking crisisbeheersing				389		624	1.013	0
Totaal overige bestemde reserves		**73**	**1.477**	**697**	**0**	**624**	**2.871**	**0**
Totaal		**173**	**1.721**	**842**	**0**	**624**	**3.570**	**0**

Ontwerpbegroting 2025

De leidraad voor deze begroting is het regionaal beleidsplan voor de periode 2024-2027 zoals vastgesteld door het bestuur van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. Zoals aangekondigd in de Kaderbrief 2025 VRGZ zijn de beschreven ontwikkelingen en onderwerpen (inhoudelijk en financieel) geconcretiseerd in bijgevoegde begroting. Om wijzigingen die leiden tot een financiële uitzetting van de begroting te beoordelen heeft het Algemeen Bestuur op 19 april 2018 ingestemd met een kader, waarin is beschreven welk soort uitzettingen eventueel in aanmerking komen voor een verzoek aan gemeenten tot een hogere bijdrage.

- Reguliere indexering: indexering van loonkosten en materiële kosten op basis van een vooraf vastgestelde methodiek;
- Buitengewone prijsstijgingen: prijsstijgingen, waar de VRGZ geen invloed op heeft en die niet opgevangen kunnen worden binnen de reguliere indexering;
- Autonome ontwikkelingen: niet door de VRGZ beïnvloedbare stijgingen (zoals wet en regelgeving) die voortkomen uit bestaand beleid;
- Nieuw beleid: nieuwe voorstellen die ter besluitvorming worden voorgelegd aan het Algemeen Bestuur via een begroting of begrotingswijziging;
- Andersoortige prijsstijgingen, die door de VRGZ beïnvloedbaar zijn, worden niet opgenomen in de conceptbegroting.

In de begroting worden beschreven:

- De kernactiviteiten van de VRGZ, de landelijke ontwikkelingen en de stand van zaken met betrekking tot het Regionaal Beleidsplan 2024-2027
- Crisis- en Rampenbestrijding (sector Brandweer en sector Crisisbeheersing)
- Regionale Ambulancevoorziening (RAV)
- Interne bedrijfsvoering

Verwerking zienswijzen gemeenteraden Kaderbrief VRGZ 2025

In de Kaderbrief 2025 VRGZ zijn ontwikkelingen geschetst die op de VRGZ afkomen. De gemeenteraden hebben de gelegenheid gehad hun zienswijzen op de Kaderbrief naar voren te brengen. De zienswijzen en de reacties hierop van het Dagelijks Bestuur VRGZ treft u in de bijlage aan. De VRGZ heeft deze zienswijzen meegenomen in de uitwerking van de begroting.

Centraal in de zienswijzen van de gemeenten stonden de vraag naar concretisering van effecten van hetgeen in de kaderbrief werd beschreven en oproep oog te hebben voor de financiële situatie van gemeenten nu en de komende jaren. In de begroting is concretisering van beschreven ontwikkelingen zoveel mogelijk toegepast. De oproep tot financiële terughoudendheid is meegenomen in de begroting; de begroting bevat daarom minimale beleidsvoorstellen en de VRGZ presenteert alleen noodzakelijke uitzettingen aan gemeenten. Zoveel mogelijk worden ontwikkelingen die extra middelen vragen in de eigen begroting opgevangen. Om financiële stabiliteit te creëren met betrekking tot de gestegen kosten van het vastgoed als gevolg van de herziening van het MJOP, dat is uitgevoerd conform bestuurlijk besluit, wordt in de jaarrekening

2023 een voorstel gedaan voor een bestemde reserve herziening MJOP. Dat houdt concreet in dat het bestuur gevraagd wordt om een bestemde reserve te creëren om de stijging van kosten MJOP als gevolg van de vijfjaarlijkse herziening tijdelijk op te vangen gedurende het onderzoek naar kostenverdeelsystematiek en de toekomst van het vastgoed.

Begrotingswijziging 2024

De begrotingswijzigingen 2024 betreffen kostenneutrale verschuivingen en mutaties in de bestemde reserves die voortvloeien uit de realisatie 2023.

Begroting 2025

De gemeentelijke bijdrage stijgt met € 3.083.000,- ten opzichte van de gewijzigde begroting 2024. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de indexering. Deze bedraagt conform BRN 4,62%2 (€ 2.253.000,-). Daarnaast zijn, zoals aangegeven in de Kaderbrief 2025, een aantal uitzettingen noodzakelijk als gevolg van ontwikkelingen deze worden hieronder opgesomd en toegelicht.

1. Reguliere indexering (die is gebaseerd op door het bestuur vastgestelde standaard uitgangspunten) van 4,62% (€ 2.253.000,-).
2. Natuurbrandbeheersing: het Algemeen Bestuur heeft op 21 december 2023 ingestemd met deelname aan het gezamenlijke project Gebiedsgerichte aanpak Natuurbrandbeheersing van de provincie Gelderland en de veiligheidsregio's Gelderland-Midden, Noord- en Oost-Gelderland en Gelderland-Zuid centraal, dat in 2024 en 2025 uitgevoerd wordt. De incidentele versnelling heeft VRGZ zelf opgevangen. Deze aanvraag betreft de structurele invulling van deze functie waarvoor VRGZ een voorstel zou doen in begroting 2025 (€ 100.000,-).
3. Innovatie Brandweer: De verdichting in de samenleving neemt zowel qua fysieke inrichting als aantal inwoners steeds verder toe. Multifunctioneel gebruik van ruimte ook. Kleine incidenten kennen daardoor al snel grote gevolgen en groeien sneller uit tot crises. Landelijk onderzoek spreekt van een ontwikkeling waarbij incidenten steeds gevaarlijker, heftiger, groter, complexer en viezer worden. We zien dat er meer situaties ontstaan waarbij het te gevaarlijk of te ingewikkeld is om alleen brandweermensen ter plekke in te zetten. Dit vraagt om andere manieren van werken en om ontwikkelingen die menselijke inzet in gevaarlijke omstandigheden beperken, zoals het werken met onderwaterdrones bij personen of voertuigen te water. Complexere incidenten vragen daarnaast ook om slimmere oplossingen waarbij ook informatiegestuurd werken een belangrijke rol heeft. Door het ontwikkelen van tools en technieken die data gedreven werken kunnen specialistische kennis en handelingsperspectieven beschikbaar gemaakt worden voor de veiligheidsprofessional op straat. Ook dat draagt bij aan snel en adequaat optreden om incidenten klein te houden. Daarnaast dwingen ontwikkelingen op het gebied van onder andere klimaat, verduurzaming, energietransitie en veranderde regelgeving de brandweer

om mee te bewegen, bijvoorbeeld door het gebruik van fluorvrij blusschuim. In een veranderende samenleving moeten we ons dus inspannen om een slagvaardige, snelle en wendbare brandweer te houden die over de nodige kennis en materialen kan beschikken om goed en veilig incidenten te bestrijden. Niet investeren hierin betekent dat we op termijn onvoldoende zullen kunnen meebewegen. De ruimte die ontstaat door de herverdeling zoals voorgesteld in het dekkingsplan zal voor deze innovatie en kennisontwikkeling worden aangewend; om dit toekomstproof te maken is echter een extra investering in kennis, kunde en materieel nodig. Het nu voorgestelde bedrag (€150.000,-) is een verdere bijdrage aan deze noodzakelijke innovatie.

4. Arbeidsmarktproblematiek: evenals veel gemeenten hebben wij de afgelopen jaren in toenemende mate moeite om personeel te vinden en te behouden. Sommige functies moeten meerdere keren worden uitgezet om tot succesvolle werving te leiden. Als gevolg van het niet tijdig vinden van geschikt personeel blijven bepaalde werkzaamheden liggen en daarnaast lopen de kosten voor interim-oplossingen, waaronder inhuur steeds verder op. Een uitbreiding van de formatie werving en selectie (€ 80.000,-) is noodzakelijk vanwege de sterke toename in het aantal vacatures (in 2023 waren er 90 vacatures). Daarnaast wordt extra ingezet op activiteiten voor werving en selectie en arbeidsmarktcommunicatie (€ 60.000,-). Het is vaker nodig om meermaals en in meerdere rondes te adverteren om geschikt personeel aan te trekken. De krapte op de arbeidsmarkt blijft naar verwachting de komende jaren bestaan. Om continuïteit te bieden in onze dienstverlening moeten wij blijvend inspelen op de ontwikkelingen in de arbeidsmarkt. Wanneer wij niet de juiste inspanning op werving en behoud kunnen leveren, lopen wij een risico niet tijdig de juiste mensen te vinden. Dit leidt tot een toename in werkdruk, waardoor ook de primaire processen onder druk komen te staan. Daarnaast kan hogere werkdruk ertoe leiden dat medewerkers eerder ander werk zoeken. Het niet tijdig invullen van vacatures leidt naast hoge werkdruk ook tot hogere kosten van inhuur en interim-oplossingen. Tenslotte komt de kwaliteit van de dienstverlening in brede zin onder druk te staan. Dit raakt niet alleen burgers, maar ook onze samenwerkingspartners.
5. Juridische ondersteuning: de toename van handhavingszaken en maatwerkadviezen waarbij een juridische toets noodzakelijk is, zoals juridische kwesties rondom overeenkomsten en maatschappelijke ontwikkelingen, de Omgevingswet, controle op inspectierapporten en ontwikkelingen in jurisprudentie, leiden tot de noodzaak voor het aantrekken van een juridisch adviseur op dit gebied. Daarnaast komt de Brandweer steeds meer in aanraking met juridische procedures. Op dit moment is de juridische kennis en capaciteit binnen de VRGZ onvoldoende aanwezig. Onderzoeksbureau Berenschot heeft in 2021 de overhead kosten van de VRGZ vergeleken met 15 andere Veiligheidsregio's en geconcludeerd dat bij de VRGZ de kosten van de overhead 20% lager liggen dan het gemiddelde in de benchmark. Deze uitbreiding is nodig in relatie tot toetsing van de complexe dossiers. Bij onvoldoende juridische capaciteit is de verwachting dat de VRGZ meer in juridische trajecten terechtkomt waarvoor we extern in zullen moeten huren. Onvoldoende capaciteit kan daarnaast consequenties hebben voor doorlooptijden en kwaliteit van advisering.

6. Formatie Veilig bouwen: in de begroting 2024 heeft het bestuur VRGZ ingestemd met een uitbreiding van de formatie van de afdeling Veilig bouwen met 1 fte, waarna geëvalueerd zou worden of deze uitbreiding afdoende is om de continuïteit en de kwaliteit van de adviezen te kunnen garanderen. De reden van de uitbreiding was de toename van het aantal aanvragen: In 2017 verstrekte team Veilig Bouwen iets meer dan 1.400 adviezen ten opzichte van bijna 1.900 in 2022. Uit de evaluatie is gebleken dat het aantal adviesaanvragen in 2023 wederom verder is toegenomen naar ruim 2.000. Daarnaast is ook in samenwerking met de omgevingsdiensten en de gemeenten gekeken hoe de werkprocessen zo optimaal mogelijk kunnen worden ingericht. De verwachting is echter dat het aantal aanvragen en de complexiteit ervan niet zullen afnemen. Om de continuïteit en de kwaliteit van de adviesaanvragen te kunnen garanderen is het voorstel is om nogmaals 1 fte toe te voegen aan het team Veilig Bouwen. De VRGZ zal daarnaast blijven investeren in het aanscherpen van werkprocessen. Zonder uitbreiding zal extern moeten worden ingehuurd om het volume te verwerken. Aan de behandeling van de adviesaanvragen hangen wettelijke termijnen. Het halen van deze termijnen wordt steeds ingewikkelder. Indien de brandweer door capaciteitsgebrek niet tijdig een advies kan uitbrengen kan het zijn dat een gemeente of omgevingsdienst een besluit moeten nemen zonder dit advies mee te laten wegen. Hiermee kunnen mogelijk gevaarlijke situaties goedgekeurd worden. De stijging treedt nu verschillende jaren achtereen op en lijkt daarmee structureel.
7. Informatieveiligheid: ten behoeve van de versterking van de cyberweerbaarheid op basis van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid, de standaard die verplicht is voor overheidsorganisaties, vraagt het organiseren van de monitoring van dreigingen en kwetsbaarheden en de incident respons op digitale incidenten om extra formatie en software (€ 65.000,-).
8. Energielasten: als gevolg van de gestegen prijzen voor energie en -belastingen stijgen de jaarlijkse energielasten (€ 165.000,-).
9. Herziening meerjarenonderhoudsplan: de vijfjaarlijkse herziening van het meerjarenonderhoudsplan leidt als gevolg van hogere prijzen voor arbeid en materiaal en de ouderdom en staat van installaties en panden, tot een stijging van de jaarlijkse dotatie aan de voorziening groot onderhoud (€ 619.000,-).
10. In 2024 start de VRGZ met de aanbesteding voor kantoorautomatisering/hostingsdiensten. Per 1 januari 2025 loopt het contract met de huidige leverancier (RAM-IT) af. Deze aanbesteding wordt samen met de GGD Gelderland-Zuid vormgegeven. Voor de aanbesteding en de implementatie worden gedurende 2024 en 2025 incidenteel extra lasten gemaakt van € 100.000,- per jaar voor de VRGZ.

In de begroting 2025 wordt voor onderdeel 1 t/m 8 een extra bijdrage aan gemeenten gevraagd. Binnen de begroting met het huidige dienstverleningsniveau kan dit niet opgevangen worden. Met inbegrip van bovenstaande uitzettingen is de begroting meerjarig sluitend.

In 2024 en 2025 is het resultaat € 100.000,- negatief als gevolg van de kosten voor de aanbesteding en implementatie van kantoorautomatisering en hostingsdiensten (onderdeel 10), het voorstel is om dit bedrag gedurende twee jaar te onttrekken aan de algemene reserve.

Voor dekking van de herziening van het meerjarenonderhoudsplan (onderdeel 9) is in de jaarrekening een bestemde reserve voorgesteld, deze is in de begroting opgenomen vanuit het resultaat van 2023. Deze reserve is ingesteld om stabiliteit te bieden gedurende het onderzoek naar de kostenverdeelsystematiek en de toekomstverkenning vastgoed. In 2024 tot en met 2027 kunnen de meerkosten vanuit deze bestemde reserve gedekt worden. Daarna zal deze uitzetting leiden tot een mogelijke aanpassing van de gemeentelijke bijdrage.
In de Programmabegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028 is zo veel mogelijk rekening gehouden met de nu al voorzienbare ontwikkelingen die op de VRGZ afkomen.

RAV: Verwachte financiële ontwikkeling 2025 en verder

Het verwachte resultaat voor het programma RAV is nul. In de ramingen is uitgegaan van de afspraken die gemaakt zijn met de verzekeraars voor 2024. De onderhandelingen voor 2025 zijn nog niet opgestart; dit gebeurt in het najaar van 2024.

Risico's

In paragraaf 5.1.2 van de ontwerpbegroting worden de ontwikkelingen geschetst die in de toekomst financiële risico's met zich mee kunnen brengen. De omvang van deze risico's is nu nog niet exact bekend. Indien het Algemeen Bestuur instemt met de resultaatbestemming uit de jaarrekening 2023 is de algemene reserve conform de bestuurlijke gewenste norm van 5,0%. De verwachte beschikbare weerstandscapaciteit is niet toereikend om de geïnventariseerde en gecalculeerde risico's (zie paragraaf 5.1.2) te dekken. Naarmate de gecalculeerde risico's zich daadwerkelijk voordoen zal de VRGZ hiervoor vanuit de deelnemende gemeenten gecompenseerd dienen te worden om zodoende de continuïteit van haar kerntaken te borgen dan wel vanuit het Algemeen Bestuur een opdracht krijgen tot een taakstelling die, zoals de afgelopen jaren al kenbaar is gemaakt, de kerntaken zal raken.

Procedure

Hierbij biedt het dagelijks bestuur u graag de gelegenheid uw zienswijze kenbaar te maken:

- Op de resultaatsbestemming zoals voorgesteld in de conceptjaarrekening 2023.
- Op de ontwerpbegroting

Wij vragen uw zienswijze over deze onderwerpen vóór 10 juni 2024 aan ons kenbaar te maken via bestuurvrgz@vrgz.nl. Na afloop van deze termijn zal het Dagelijks Bestuur VRGZ u informeren over het oordeel over de zienswijzen. Met in achtneming van uw zienswijzen zullen de Jaarstukken 2023 en ontwerpbegroting 2025 in de vergadering van 4 juli 2024 aan het Algemeen Bestuur ter vaststelling worden voorgelegd.

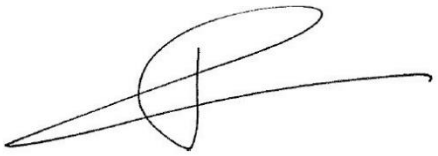
Het Dagelijks Bestuur van Veiligheidsregio Gelderland-Zuid,
namens deze,

de voorzitter,

drs. H.M.F. Bruls

de secretaris,

M. van Dalen MSc

Bijlage 1 Reacties kaderbrief VRGZ

Gemeente	Zienswijzen op Kaderbrief 2025 Inhoud	Reactie VRGZ
Berg en Dal	In uw brief van 27 november 2023 biedt u de raad van Berg en Dal de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de kaderbrief 2025. Tijdens de raadvergadering van 8 februari 2024 is de zienswijze door de raad vastgesteld. Hierbij ontvangt u onze zienswijze op de kaderbrief. **Inzichtelijk maken van onzekerheden begroting** Net als vorig jaar staat een grote mate van onzekerheid centraal in de Kaderbrief. Daar komt bovenop de verwachting dat gemeenten vanuit het Rijk vanaf 2026 structureel gekort zullen gaan worden. Scherpe keuzes dienen de komende jaren dan ook te worden gemaakt. Daarbij willen we ook een beroep doen op onze gemeenschappelijke regelingen. De Kaderbrief geeft zeer beperkt inzicht in de financiële en organisatorische gevolgen van de beschreven ontwikkelingen. In de conceptbegroting 2025 verwachten we derhalve een concretere uitwerking van de risico's in een sluitende begroting. Verder wil de raad dat de VRGZ ontwikkelingen die de veiligheidsregio mogelijk financieel raken blijft monitoren en in beginsel binnen de bestaande budgetsystematiek blijft opvangen. **Juridische ondersteuning** In de kaderbrief wordt gesproken over de uitbreiding van de juridische ondersteuning. We zien het nut en de noodzaak om tot deze uitbreiding over te gaan graag nader toegelicht en uitgewerkt in de begroting. **Terughoudendheid bij het instellen van reserves** We willen de VRGZ erop wijzen dat de gemeente Berg en Dal terughoudendheid verwacht in het instellen van (grote) algemene reserves. We vragen daarom duidelijk het doel van de reserve te beschrijven (met name in het voorstel omtrent vastgoed), zodat er goede keuzes gemaakt kunnen worden.	De VRGZ is zich bewust van de financiële situatie waarin meerdere gemeenten zich bevinden en de onzekerheid die dit met zich meebrengt en houdt hier waar mogelijk rekening mee. In de ontwerpbegroting worden de ontwikkelingen voorzien van concretisering en financiële doorvertaling. De VRGZ houdt de ontwikkelingen evenals de financiële gevolgen nauwlettend in de gaten. De noodzaak tot extra juridische ondersteuning wordt nader onderbouwd en toegelicht in de ontwerpbegroting 2025. De VRGZ neemt hierbij de regels in acht zoals deze door het bestuur zijn vastgesteld met betrekking tot de algemene reserve. Met betrekking tot de bestemde reserve is hiertoe een voorstel en uitwerking opgenomen in de ontwerpbegroting.
Beuningen	De gemeenteraad heeft kennisgenomen van de kaderbrief en heeft enkele opmerkingen hierover. Deze leest u hierna.	

	Terugblik zienswijze 2024 Allereerst vinden wij het fijn om te zien dat u iets met onze zienswijze op de kaderbrief 2024 heeft gedaan. U heeft verschillende onderwerpen uitgebreider beschreven. Hogere kosten verwacht Het is algemeen bekend dat er door verschillende ontwikkelingen de kosten zijn gaan stijgen. De risico's die u noemt, zijn herkenbaar voor ons als gemeente. Graag willen wij u wel vragen om ons op de hoogte te houden van de financiële ontwikkelingen als deze bekend zijn. Verder lezen wij dat er een aantal voorstellen wordt gedaan, bijvoorbeeld om een egalisatiereserve kapitaallasten te creëren. Wij gaan ervan uit dat dit wordt meegenomen in de conceptbegroting 2025. Daarnaast worden er bij diverse onderwerpen hogere kosten verwachten. De VRGZ geeft aan hier geen invloed op de te kunnen hebben. Wel willen we aandacht vragen voor de invloed die de VRGZ heeft binnen hun eigen dienstverlening.	De VRGZ stelt twee tussenrapportages op waarin de financiële ontwikkelingen worden toegelicht. Voor de begroting 2024 was het vormen van een egalisatiereserve kapitaallasten vastgoed voorgesteld. Naar aanleiding van de zienswijzen van de gemeenteraden is deze niet gevormd. Inmiddels heeft de vijfjaarlijkse herziening van het MJOP plaatsgevonden wat tot stijgende kosten leidt. In de Jaarstukken 2023 wordt een voorstel gedaan om de stijging van deze kosten te dekken vanuit een bestemde reserve Herziening MJOP gedurende het onderzoek naar de kostenverdeelsystematiek en de toekomst van ons vastgoed. De VRGZ heeft in de afgelopen rapportagemomenten gemeenten geïnformeerd over de financiële situatie van VRGZ. Er is geen ruimte om grote ontwikkelingen binnen de eigen begroting op te vangen, zonder dat dit primaire dienstverlening raakt.
Buren	In november 2023 ontvingen wij van u de kaderbrief 2025. Via deze brief maken wij onze zienswijze kenbaar op de kaderbrief 2025. U legt een kaderbrief voor met herkenbare punten die in lijn liggen met voorliggende jaren. U beschrijft beleidsuitgangspunten op een manier waarvoor een kaderbrief is bedoeld. Complimenten daarvoor.	

	Wij vragen aandacht voor de volgende onderdelen van de kaderbrief: Onzekerheden gemeenten omtrent het ravijnjaar 2026 In uw kaderbrief schrijft u dat een aantal van de gemeenten heeft aangegeven opnieuw te willen kijken naar de huidige verdeelmethodiek van de gemeentelijke bijdrage. Het Algemeen Bestuur zal in de eerste maanden van 2024 over de verdeelmethodiek in gesprek gaan aan de hand van een nadere analyse van de huidige verdeelmethodiek en de mogelijke aanpassingen daarvan. Dit kan voor individuele gemeenten financiële consequenties hebben. Gezien het tijdspad ligt het voor de hand dat de financiële consequenties pas vanaf 2026 merkbaar zijn. Uit uw kaderbrief 2025 blijkt niet hoe groot het effect zou kunnen zijn. Het jaar 2026 staat echter wel bekend als het ravijnjaar. Gemeenten belanden dan tussen het oude financiële systeem, dat in 2025 afloopt, en het nieuwe systeem dat per 2027 van kracht gaat. Gemeenten lopen hierdoor gezamenlijk ruim 3 miljard euro mis. Het nieuwe kabinet zal hier nog een besluit op moeten maken. Worden gemeenten gecompenseerd of blijft de situatie zoals die nu is? Kortom, er zijn veel onzekerheden voor gemeenten rond dit jaar, waarmee de begroting 2026 onder druk komt te staan. Gezien deze situatie vragen wij middels deze zienswijze uw aandacht voor de onzekerheden voor gemeenten omtrent het ravijnjaar 2026 in relatie tot een mogelijke aanpassing van de verdeelmethodiek. Het tijdig inzichtelijk maken van de egalisatiereserve kapitaallasten In uw kaderbrief schrijft u dat het in stand houden van het bestaande volume aan materieel en vastgoed, binnen het beschikbare budget in combinatie met de hoge inflatie niet realistisch en niet haalbaar is. Om de gemeentelijke lasten beheersbaar te houden stelt u voor om een egalisatiereserve kapitaallasten in te voeren. Hiermee zou u stabiliteit creëren in de begroting en is er geen, dan wel in mindere mate, sprake van mutaties in gemeentelijke bijdragen. U geeft aan dit onderwerp mee te nemen in de discussie rondom het vastgoed. Gezien de huidige situatie van het vastgoed van de VRGZ in de gemeente Buren zien wij de meerwaarde van het invoeren van een reserve. Hierbij willen wij u wel verzoeken het doel, de inhoud en de inkomsten en uitgaven rond de egalisatiereserve kapitaallasten tijdelijk inzichtelijk te maken. Bovenstaand is ook relevant voor de gemeente Buren gezien de vervanging van de kazernes binnen onze gemeente. Wij vragen aandacht voor de blijvende focus en daarmee geplande realisatie van een nieuwe kazerne in 2026 voor de post Lienden.	De VRGZ is zich bewust van de financiële situatie waarin meerdere gemeenten zich bevinden en de onzekerheid die dit met zich meebrengt en houdt hier waar mogelijk rekening mee door nut en noodzaak van ontwikkelingen zorgvuldig af te wegen. De herverdeelmethodiek is een vraagstuk van de verdeling van de kosten die gepaard gaan met de dienstverlening door de VRGZ tussen gemeenten. De richting van het bestuurlijke gesprek hierover en de uitkomst is nog niet duidelijk. De VRGZ faciliteert dit traject en zal daarbij het betrekken van gemeenten en gemeenteraden als aandachtspunt voor ogen houden. Voor de begroting 2024 was het vormen van een egalisatiereserve kapitaallasten vastgoed voorgesteld. Naar aanleiding van de zienswijzen van de gemeenteraden is deze niet gevormd omdat de raden graag eerst een plan met betrekking tot het vastgoed wilden. Dit is in gang gezet. Inmiddels heeft de vijfjaarlijkse herziening van het MJOP plaatsgevonden. Deze herziening leidt tot stijgende kosten voor onderhoud. In de Jaarstukken 2023 wordt een voorstel gedaan om de stijging van deze kosten te dekken vanuit een bestemde reserve Herziening MJOP gedurende het onderzoek naar de kostenverdeelsystematiek en de toekomst van ons vastgoed. VRGZ rapporteert in de jaarrekening en begroting over de stand van zaken rondom bestemde reserves en informeert op die manier gemeenten. Naast de kostenverdeelsystematiek wordt in 2024 door het

	Wij wensen u veel succes bij het opstellen van de conceptbegroting en zien deze met belangstelling tegemoet. In de aanbiedingsbrief van de conceptbegroting zien wij graag op welke wijze de zienswijze op de kaderbrief verwerkt is in de conceptbegroting. Wij noemen hier met name de haalbaarheid van termijnen waarin wij benadrukken dat we zien dat de Veiligheidsregio alle inzet pleegt om de daarvoor geldende termijnen te halen. Onze dank daarvoor. Wij vernemen graag uw reactie op de gegeven zienswijze.	bestuur van de VRGZ ook gesproken over de ontwikkelingen van het vastgoed. Dit traject moet leiden tot een plan rondom vastgoed eind 2024 zoals dit ook door de gemeenteraden is gevraagd in de zienswijzen op de begroting 2024. De VRGZ heeft aandacht voor de controlerende en kaderstellende rol van gemeenteraden en heeft aandacht voor de relevante termijnen. De VRGZ zoekt ook afstemming met de gemeentelijke organisaties en griffiers om de P&C producten met de geldende termijn pas te maken met de agendering in de raden.
Culemborg	In goede orde ontvingen wij de Kaderbrief 2025. Wij hebben kennis genomen van de brief. De Kaderbrief 2025 is behandeld in de commissievergadering van 18 januari 2024 en in de raadsvergadering van 1 februari 2024. Voordat we ingaan op de specifieke punten uit de kaderbrief, willen wij eerst een algemene reactie geven zoals opgenomen in de onderstaande paragraaf. Vervolgens zullen wij dieper ingaan op de specifieke beleidslijnen en de financiële implicaties voor 2025 zoals uiteengezet in de Kaderbrief 2025. Allereerst willen wij onze waardering uitspreken voor het feit dat de VRGZ de financiële uitdagingen erkent waarmee onze gemeente wordt geconfronteerd. Als gevolg van economische factoren en de mogelijke korting van € 3 miljard vanaf 2026, bevinden wij ons in een situatie waarin cruciale keuzes gemaakt moeten worden. In onze gesprekken met het Rijk kaarten wij de tekorten aan en op lokaal niveau staan we voor dezelfde uitdagingen. Het is cruciaal dat de VRGZ ons goed meeneemt en voorstellen doet om zoveel mogelijk binnen eigen bedrijfsvoering op te vangen zonder kwaliteit te verliezen. Gezien het bovenstaande verzoeken wij de VRGZ terughoudend te zijn met het maken van nieuw beleid dat grote financiële consequenties heeft en waar extra budget vanuit de gemeenten voor noodzakelijk is. Wij willen de VRGZ nadrukkelijk verzoeken indien deze financiële uitdagingen zich toch voordoen de gemeenten hiervan in een vroegtijdig stadium te betrekken. ***Versterking crisisbeheersing*** Op dit moment wordt er gewerkt aan de nieuwe Wet crisisbeheersing en	De VRGZ is zich bewust van de financiële situatie waarin meerdere gemeenten zich bevinden en de onzekerheid die dit met zich meebrengt en houdt hier waar mogelijk rekening mee door nut en noodzaak van ontwikkelingen zorgvuldig af te wegen. Via de twee tussenrapportages worden gemeenten geïnformeerd over de financiële ontwikkelingen van de VRGZ.

	brandweerzorg, als opvolger van de huidige Wet veiligheidsregio's. Daarnaast geeft de landelijke agenda crisisbeheersing 2024-2029 richting aan de ambities, doelen en prioriteiten waar we (Rijk en regio) met vele partners de komende jaren aan zullen werken. Deze landelijke ambities en acties zijn geformuleerd langs drie pijlers: • Versterken voorbereiding en paraatheid; • Versterken van een weerbare samenleving; • Bevorderen van kwaliteit en professionaliteit. Voor deze versterking van crisisbeheersing, ontvangen de veiligheidsregio's vanaf 2023 via de Bijzondere Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR) gefaseerd extra structurele gelden. De VRGZ werkt aan deze landelijke en regionale ambities door in onze regionale beleidsplannen de volgende speerpunten op te nemen: het versterken van de netwerksamenwerking, het zijn van een weerbare en wendbare crisisorganisatie en het versterken van informatie gestuurde veiligheid. Herziening van de Wet Veiligheidsregio's De Contourennota versterking crisisbeheersing en brandweerzorg van het Ministerie Justitie en Veiligheid geeft een beeld van wat er op de VRGZ gaat afkomen. Het is nog niet duidelijk wat dit voor exacte gevolgen zal hebben. De vraag is of de toegekende BDUR middelen volledig zullen volstaan voor de nieuwe taken die voortvloeien uit de nieuwe wet. Bij de aanbieding van de concept-wet zullen we verkennen hoe deze zich verhoudt tot de toegekende middelen. We zijn van mening dat de huidige middelen toereikend moeten zijn en verzoeken de VRGZ om binnen budget te blijven. Indien dit niet het geval is dan willen wij hiervan graag vroegtijdig in kennis worden gesteld en staan we open voor een gesprek om tot oplossingen te komen. ***Vastgoed*** In 2023 wordt, conform afspraak met het bestuur, het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) herijkt. In het MJOP worden ook de duurzaamheidseisen verwerkt. Doelstelling van het MJOP is om enerzijds de onderhoudskosten te blijven beheersen en anderzijds het primair proces maximaal te ondersteunen. De nieuwe duurzaamheidseisen hebben een kosten opdrijvend effect. Afhankelijk van de gekozen	De VRGZ is aangesloten op de landelijke ontwikkelingen rondom de versterking crisisbeheersing. De extra bijdrage is geoormerkt geld voor de versterking van crisisbeheersing en informatiemanagement. De exacte uitwerking van de herziening van de wet is nog niet bekend. We verwachten deze aankomend jaar. Ook deze ontwikkelingen zullen worden meegenomen in de twee tussenrapportages. Daarnaast wordt het bestuur ook in een aparte rapportage geïnformeerd over de besteding van de BDUR gelden.

	methode gaat onze voorkeur uit naar een sober en degelijke uitvoering. Graag zouden wij vernemen wat de afspraken zijn over het 'niveau' van deze duurzaamheideisen. Tevens willen wij graag inzicht krijgen over de varianten en de financiële impact van deze varianten. Volgens schrijven zou in 2023 het MJOP herijkt zijn. We ontvangen deze graag zo spoedig mogelijk. ***Ontwikkeling kapitaallasten*** De VRGZ ziet een opwaartse druk op de kapitaallasten. De komende jaren verwacht de VRGZ dat veel materieel, in het verleden aangeschaft door gemeenten, vervangen moet worden. Dit leidt tot een investeringspiek. Het na-ijleffect van de vluchtelingen en coronacrisis zorgt, onder andere door eerder genoemde langere levertijden, dat deze investeringspiek langer op zich laat wachten. Het in stand houden van het bestaande volume aan materieel en vastgoed, binnen het beschikbare budget, is in combinatie met de hoge inflatie niet realistisch en niet haalbaar volgens de VRGZ. Om de gemeentelijke lasten beheersbaar te houden stelt de VRGZ voor om een egalisatiereserve kapitaallasten in te voeren. Hiermee stelt de VRGZ stabiliteit in de begroting te creëren en is er geen, dan wel in mindere mate, sprake van mutaties in gemeentelijke bijdragen. • In de kaderbrief wordt voorgesteld om een egalisatiereserve kapitaallasten in te gaan voeren. Ons verzoek is hiervoor positief jaarrekeningresultaat voor te gebruiken. Hierbij is een relatie van de voorziening voor groot onderhoud, die voorkomt uit het MJOP, waar wij extra aandacht voor vragen • Uit de Kaderbrief is op te maken dat er een reserve kapitaallasten gevormd gaat worden én een voorziening voor groot onderhoud, gebaseerd op MJOP. Wij vragen de VRGZ om inzichtelijk te maken wat hiervan de financiële impact voor de gemeenten is. • In de Kaderbrief wordt vermeld dat het in stand houden van het bestaande volume aan materieel en vastgoed binnen de beschikbare budget niet haalbaar is. Hierbij zien wij twee opties: het volume aanpassen of door efficiëntere inzet voordelen te behalen. Wij verzoeken u om deze opties nader te onderzoeken en dit uit te werken in de begroting 2025. Tot slot verzoeken wij u om inzicht te geven in de maatregelen die worden genomen om de kosten zo veel mogelijk te beperken. Tevens is er behoefte om inzicht te krijgen welke	Het MJOP is herzien conform opdracht van het bestuur VGRZ. Dit MJOP richt zich op het reguliere onderhoud. Hierbij zijn wettelijke eisen van toepassing. Daarnaast zal het bestuur van de VRGZ zich onder andere moeten uitspreken over de duurzaamheidsambitie rondom het vastgoed van de VRGZ. Dit zal een element zijn in gesprek omtrent het vastgoed dat in 2024 door het bestuur gevoerd zal worden. In de jaarrekening en ontwerpbegroting wordt een voorstel gedaan voor een bestemde reserve herziening MJOP. Dat houdt concreet in dat het voorstel gedaan wordt om een bestemde reserve te creëren om de stijging van kosten MJOP als gevolg van de vijfjaarlijkse herziening op te vangen. In de Jaarstukken 2023 wordt een voorstel gedaan om de stijging van deze kosten te dekken vanuit een bestemde reserve Herziening MJOP gedurende het onderzoek naar de kostenverdeelsystematiek en de toekomst van ons vastgoed. Daarnaast is afgesproken dat het bestuur in gesprek gaat over de ontwikkelingen rondom vastgoed in de eerste helft van 2024. In de ontwerpbegroting zijn beleid en de financiële ontwikkeling verder geconcretiseerd. In lijn met de spelregels die zijn afgesproken, geeft VRGZ dit onderscheid

	kostenstijgingen voortkomen uit nieuw beleid en welke kostenstijgingen voortkomen uit externe factoren waar geen invloed op is. Verder moeten budgetoverschrijdingen zoveel mogelijk in de eigen bedrijfsvoering worden opgevangen. Wanneer toch sprake is van onvoldoende middelen dan willen wij hier tijdig over worden geïnformeerd. Wij vernemen graag uw reactie op de punten uit deze zienswijzebrief. Wij wensen u veel succes bij het opstellen van de concept-Programmabegroting 2025 en zien deze met vertrouwen tegemoet.	tussen nieuw beleid en externe factoren aan in de begroting. De VRGZ is zich bewust van de financiële situatie waarin gemeenten zich bevinden. De begroting bevat daarom minimaal beleidsvoorstellen en VRGZ presenteert alleen noodzakelijke uitzettingen aan gemeenten. Waar mogelijk worden ontwikkelingen binnen de begroting opgevangen. De VRGZ heeft in de afgelopen rapportagemomenten gemeenten geïnformeerd over de financiële situatie van VRGZ waarbij is vermeld dat er geen ruimte is om grote ontwikkelingen binnen de eigen begroting op te vangen, zonder dat dit de primaire dienstverlening raakt
Druten	De gemeenteraad heeft kennis genomen van de kaderbrief 2025 en heeft een bezwaar hierover: Grote mate van onzekerheid inzichtelijk maken in begroting Net als vorig jaar staat een grote mate van onzekerheid centraal in de Kaderbrief. De Kaderbrief geeft zeer beperkt inzicht in de financiële en organisatorische gevolgen van de beschreven ontwikkelingen. In de conceptbegroting 2025 verwachten we derhalve een concrete uitwerking van de risico's in een financieel sluitend stuk. Verder wil de gemeenteraad dat de VRGZ ontwikkelingen die de VRGZ financieel raken blijft monitoren en in beginsel binnen de bestaande budgetsystematiek opvangt. Terughoudendheid in instellen reserves We wijzen de VRGZ erop dat de gemeente Druten terughoudend is in het instellen van (grote) algemene reserves. We vragen daarom duidelijk het doel van de reserve te beschrijven in het voorstel omtrent vastgoed, zodat de juiste afweging gemaakt kan worden. De bevoegdheid voor het instellen van een nieuwe reserve ligt bij de raad.	In de ontwerpbegroting worden de ontwikkelingen voorzien van concretisering en financiële doorvertaling. Waar mogelijk worden ontwikkelingen binnen de begroting opgevangen. De VRGZ heeft in de afgelopen rapportagemomenten gemeenten geïnformeerd over de financiële situatie van VRGZ waarbij is vermeld dat er geen ruimte is om grote ontwikkelingen binnen de eigen begroting op te vangen, zonder dat dit primaire dienstverlening raakt. De VRGZ neemt hierbij de regels in acht zoals deze door het bestuur zijn vastgesteld met betrekking tot de algemene reserve. Met betrekking tot de bestemde reserve is hiertoe een voorstel en uitwerking opgenomen in de ontwerpbegroting.

Heumen	In uw brief van 16 november 2023 biedt u de raad van Heumen de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de Kaderbrief 2025. De raad heeft in zijn vergadering van 1 februari 2024 besloten om de volgende zienswijze te uiten. Deze zienswijze luidt: Net als vorig jaar staat een grote mate van onzekerheid centraal in de Kaderbrief 2025. In de Kaderbrief worden verschillende ontwikkelingen en risico's geschetst, welke onzekerheden met zich mee brengen. Er wordt beperkt inzicht gegeven in de financiële gevolgen. Zo brengen het verduurzamen van het wagenpark en het vervangen van materieel extra kosten met zich mee. Het is echter onduidelijk hoe hoog deze kosten zijn. Deze kostenontwikkeling is zorgelijk, met name als men kijkt naar de beperkte financiële ruimte die gemeenten de komende jaren hebben. Het is van belang dat er inzicht en concrete uitwerkingen worden weergegeven. In de conceptbegroting 2025 verwachten we daarom een concreter en reëel beeld van de gevolgen en financiële risico's. We verwachten dat hierbij rekening wordt gehouden met de beperkte financiële ruimte die gemeenten de komende jaren zullen hebben. Ten slotte is het van belang dat getracht moet worden eventuele kostenverhogingen zoveel als mogelijk binnen de budgetsystematiek op te vangen. In de zienswijze op de conceptbegroting 2024 hebben wij gevraagd om met een meer concreet uitgewerkt voorstel te komen omtrent de ontwikkelingen van de vastgoedportefeuille en de financiële consequenties daarvan. Wij zien met belangstelling uit naar het concrete plan dat volgt uit de overleggen van het Algemeen Bestuur in het eerste half jaar van 2024.	In de ontwerpbegroting worden de ontwikkelingen voorzien van concretisering en financiële doorvertaling. De VRGZ is zich bewust van de financiële situatie waarin gemeenten zich bevinden. De begroting bevat daarom minimaal beleidsvoorstellen en VRGZ presenteert alleen noodzakelijke uitzettingen aan gemeenten. Waar mogelijk worden ontwikkelingen binnen de begroting opgevangen. De VRGZ heeft in de afgelopen rapportagemomenten gemeenten geïnformeerd over de financiële situatie van VRGZ waarbij is vermeld dat er geen ruimte is om grote ontwikkelingen binnen de eigen begroting op te vangen, zonder dat dit primaire dienstverlening raakt. In 2024 wordt door het bestuur van de VRGZ gesproken over de ontwikkelingen van het vastgoed. Dit traject moet leiden tot een plan rondom vastgoed eind 2024 zoals dit ook door de gemeenteraden is gevraagd in de zienswijzen op de begroting 2024. De VRGZ faciliteert dit traject en zal daarbij het betrekken van gemeenten en gemeenteraden als aandachtspunt voor ogen houden.
Maasdriel	Op 1 februari 2024 heeft onze gemeenteraad de kaderbrief 2025 Veiligheidsregio Gelderland-Zuid besproken. Wij hebben besloten voor de kaderbrief 2025 een inhoudelijke zienswijze in te dienen ten aanzien van de financiële situatie van gemeenten, nieuw beleid, loon- en prijsindexatie en de samenwerking op de P&C-cyclus van gemeenschappelijke regelingen.	

	Financiële situatie van gemeenten Wij zien onze gemeente de komende jaren geconfronteerd met grote uitdagingen. Een veelheid aan taken en maatschappelijke opgaven vragen om onze inzet, terwijl we te maken hebben met een knellend financieel middelenkader. Naast macro-economische ontwikkelingen als de stijgende rente en de hoge inflatie, staan onze financiën onder druk als gevolg van het huidige Rijksbeleid met betrekking tot de financiering van gemeenten vanaf 2026. De VNG heeft berekend dat gemeenten vanaf het inmiddels als 'ravijnjaar' bekend staande jaar 2026 geconfronteerd worden met een structurele korting van ongeveer 3 miljard euro per jaar. Het Rijk en de VNG zijn hierover nog in gesprek, maar bij ongewijzigd beleid ontkomen wij er niet aan om op lokaal niveau scherpe keuzes te maken zodat onze uitgaven in lijn blijven met de beschikbare financiële middelen. In dit kader doen wij nadrukkelijk ook een beroep op onze verbonden partijen. Vanzelfsprekend gaan wij er vanuit dat uw gemeenschappelijke regeling streeft naar een kwalitatief goede dienstverlening tegen zo laag mogelijke lasten voor onze inwoners. Bij de behandeling van uw begroting zullen wij hier nadrukkelijk ook op toezien. *Beleidsinhoudelijk* Bij de concept kaderbrief VRGZ 2025 hebben wij de volgende opmerkingen: Het aandeel van de gemeente Maasdriel in de totale kosten van VRGZ is 4,5%. In de kaderbrief worden taakdiscussies gevoerd en veel kostenstijgingen aangekondigd. De hoogte van de bedragen wordt nog niet inzichtelijk gemaakt. In onze begrotingen wordt geen rekening gehouden met uitzettingen, anders dan loon- en prijsontwikkeling. Vermeld wordt dat een aantal gemeenten de huidige verdeelmethodiek van de gemeentelijke bijdrage opnieuw wil laten bekijken. Het Algemeen Bestuur zal in de eerste maanden van 2024 over de verdeelmethodiek in gesprek gaan aan de hand van een nadere analyse van de huidige verdeelmethodiek en de mogelijke aanpassingen daarvan. Dit kan voor individuele gemeenten financiële consequenties hebben. Aangegeven wordt dat het voor de hand ligt dat de financiële consequenties pas vanaf 2026 merkbaar zijn. De financiële uitdagingen ten aanzien van het vastgoed staan beschreven. Zoals bekend hebben de gemeenten vragen naar aanleiding van de conceptbegroting 2025 om met een meer concreet uitgewerkt voorstel te komen omtrent de ontwikkelingen van de vastgoedportefeuille en de financiële consequenties daarvan. Gezien de samenhang en complexiteit van bovenstaande ontwikkelingen wil het Algemeen Bestuur hierover in het eerste half jaar van 2024 in gesprek gaan. Hieruit zal een concreet plan voortvloeien. Tot	De VRGZ is zich bewust van de financiële situatie waarin gemeenten zich bevinden. De begroting bevat daarom minimaal beleidsvoorstellen en VRGZ presenteert alleen noodzakelijke uitzettingen aan gemeenten. De herverdeelmethodiek is een vraagstuk van de verdeling van de kosten die gepaard gaan met de dienstverlening door de VRGZ tussen gemeenten. De uitkomst van het bestuurlijke gesprek hierover is nog niet duidelijk. In 2024 wordt door het bestuur van de VRGZ ook gesproken over de ontwikkelingen van het vastgoed. Dit traject moet leiden tot een plan rondom vastgoed eind 2024, zoals dit ook door de gemeenteraden is gevraagd in de zienswijzen op de begroting 2024. De gemeenten en de gemeenteraden zullen goed worden geïnformeerd gedurende dit traject. Het MJOP is herijkt conform opdracht van het bestuur VGRZ. Dit MJOP richt zich op het reguliere onderhoud. De herziening van het MJOP wijst uit dat dit onderhoud tot stijgende kosten leidt.

	die tijd kunnen wij geen aanvullende uitzettingen op de vastgoedportefeuille accepteren. Graag zien wij dat de uitgangspunten voor deze discussie helder gemaakt worden voordat er verdere stappen gezet worden. Dit is nodig om hierop goed te kunnen toetsen. *Nieuw beleid* We zien in onze begroting en meerjarenraming voor de komende jaren geen ruimte voor structurele beleidsintensiveringen. In het verlengde hiervan vragen wij onze gemeenschappelijke regelingen om terughoudend om te gaan met voorstellen voor nieuw beleid. Daarbij hanteren wij het principe “Nee, tenzij...”. Nieuw beleid dat niet is opgenomen in de kaderbrief zullen wij in principe in de begroting niet honoreren. Wellicht ten overvloede: Bovenstaande geldt ook voor nieuwe beleidsvoornemens waarvoor dekking gevonden kan worden binnen uw begroting en meerjarenraming. *Loon- en prijsindexatie* Wij gaan ervan uit dat u realistische ramingen opneemt voor loon- en prijsstijgingen. De financiële controllers van de Rivierenlandse gemeenschappelijke regelingen hebben met elkaar afspraken gemaakt over de systematiek van het in de begroting verwerken van verwachte salariskostenstijgingen en de hierbij gewenste onderlinge harmonisering. Afgesproken is dat aansluiting wordt gezocht bij de door het CPB 'berekende' stijging van de lonen (de geraamde loonontwikkeling), die in de door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties uitgebrachte septembercirculaire is gepubliceerd. Indien de werkelijke salariskostenstijging in het lopende begrotingsjaar (nu: 2023) afwijkt van de ramingen die in de begroting zijn verwerkt, dan kunnen de structurele effecten daarvan meegenomen worden in de salarisberekeningen van begroting voor het jaar T+2. Voor de prijsontwikkeling dient aansluiting te worden gezocht bij de door het CPB opgestelde ‘prijsindex nationale bestedingen’ die in de septembercirculaire zijn opgenomen. Alleen indien voor specifieke kostencategorieën andere indexeringspercentages gelden, kan worden afgeweken van het algemene indexeringspercentage en worden de marktconforme kostenstijgingen in de begrotingscijfers verwerkt. Het achteraf met terugwerkende kracht corrigeren van prijsontwikkelingen achten wij daarbij niet opportuun. Eventuele knelpunten die ontstaan omdat de werkelijke prijsontwikkeling zich gedurende een jaar anders ontwikkelt dan de in de begroting opgenomen ramingen, dienen naar onze mening te worden gemeld via de tussentijdse	De VRGZ is terughouden met nieuw beleid. Er zijn echter ook ontwikkelingen, onder andere de herziening van de Wet Veiligheidsregio’s en uitdaging rondom klimaatverandering die nieuw beleid noodzakelijk kunnen maken. De effecten van de nieuwe wet Veiligheidsregio’s, zijn op dit moment nog niet bekend. In de begroting zullen ontwikkelingen geconcretiseerd en onderbouwd worden. VRGZ werkt conform Begrotingsrichtlijn Regio Nijmegen (BRN). Daarbij wordt gebruik gemaakt van CEP. Het Centraal Plan Bureau (CPB) publiceert bij de Macro Economische Verkenningen (MEV) in september geen doorkijk op langere termijn (meer). Deze doorkijk wordt alleen bij het Centraal Economisch Plan (CEP) in maart gepubliceerd. Daarom is voor de BRN het CEP maatgevend geworden voor de begrotingen (doorkijk op langere termijn). De MEV (september) wordt gebruikt voor de eenmalige actualisatie van de indexering. Wij handhaven ook voor de BRN 2025 dezelfde methodiek.

	voortgangsrapportages, met in het geval van een negatieve afwijking ook een dekkingsvoorstel. *P&C-cyclus van gemeenschappelijke regelingen* Op 1 juli 2022 is de wijziging van de Wet Gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in werking getreden. Deze wetswijziging beoogt de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraden ten aanzien van gemeenschappelijke regelingen te versterken. In het verlengde hiervan willen wij in de komende periode graag regionaal gezamenlijke afspraken maken op het gebied van planning en control. Een gezamenlijke kader voor gemeenschappelijke regelingen zorgt enerzijds voor meer grip van gemeenten op gemeenschappelijke regelingen en biedt anderzijds duidelijkheid aan onze gemeenschappelijke regelingen over wat er van hen wordt verwacht op dit onderwerp. Wij gaan hierover graag met u in gesprek.	De VRGZ heeft aandacht voor de controlerende en kaderstellende rol van gemeenteraden en heeft aandacht voor de relevante termijnen. Dit is ook verwerking in de ontwerptekst van de gemeenschappelijke regeling. De VRGZ zoekt graag afstemming met de gemeentelijke organisaties en griffiers om de P&C producten met de geldende termijn pas te maken met de agendering in de raden in de regio Gelderland-Zuid.
Neder-Betuwe	Op 7 december 2023 hebben wij van u de Kaderbrief 2025 ontvangen. U stelt ons in de gelegenheid om onze zienswijze hierop kenbaar te maken. U heeft hierbij aangegeven dat de zienswijzen van de gemeenteraden vóór 1 februari 2024 kenbaar gemaakt moeten worden. Zienswijze Wij hebben kennis genomen van de Kaderbrief 2025. Wij stemmen in met de Kaderbrief. Als kanttekening willen wij wel twee zaken meegeven: 1.Het percentage waar de gemeenten voor gecompenseerd worden vanuit het Rijk, staat niet in verhouding met de huidige inflatie. 2. In de Kaderbrief geeft u aan dat we een onzekere financiële toekomst tegemoet gaan en dat het de vraag is of de extra lasten op tijd inzichtelijk zijn. We missen een toelichting over de wijze waarop we als gemeente begrotingswijzigingen mogen verwachten. Graag ontvangen we uw reactie op deze twee punten.	De VRGZ is zich bewust van de financiële situatie waarin gemeenten zich bevinden. De begroting bevat daarom minimaal beleidsvoorstellen en VRGZ presenteert alleen noodzakelijke uitzettingen aan gemeenten. VRGZ indexeert volgens de met het bestuur vastgestelde spelregels. Dat kan afwijken van de systematiek waarop het Rijk gemeenten compenseert. Via de twee tussenrapportages worden gemeenten geïnformeerd over de financiële ontwikkelingen van de VRGZ inclusief eventuele begrotingswijzigingen
Nijmegen	Wij hebben met belangstelling kennisgenomen van de Kaderbrief 2025 van de	

	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ). In deze reactie treft u onze zienswijze op deze kaderbrief. De brief geeft een goed overzicht van de relevante ontwikkelingen en sluit aan bij eerdere berichtgevingen zoals het Regionaal Beleidsplan. De raad heeft een positieve zienswijze op de kaderbrief 2025. Daarnaast geven we u graag het onderstaande mee. Grote mate van onzekerheid inzichtelijk maken Wij onderstrepen de noties zoals gemaakt in de Kaderbrief over de constante afweging van nut een noodzaak van elke stap. Daarnaast geeft u in de Kaderbrief aan met een: "een meer concreet uitgewerkt voorstel te komen omtrent de ontwikkelingen van de vastgoedportefeuille en de financiële consequenties daarvan." Het belang voor dergelijke zorgvuldige uitwerkingen onderstrepen wij en zien we graag tegemoet. De kostenontwikkeling is zorgelijk, gezien de beperkte financiële ruimte die gemeenten de komende jaren hebben. Gemeenten ontkomen er niet aan om op lokaal niveau scherpe keuzes te maken zodat de uitgaven in lijn blijven met de beschikbare financiële middelen en ook de verbonden partijen vragen wij hiermee rekening te houden. Wij vragen de VRGZ om ontwikkelingen die de VRGZ financieel raken te blijven monitoren en binnen de bestaande begrotingsmiddelen op te vangen. We zien met belangstelling uit naar de conceptbegroting VRGZ voor 2025	In 2024 wordt door het bestuur van de VRGZ gesproken over de ontwikkelingen van het vastgoed. Dit traject moet leiden tot een plan rondom vastgoed van de VRGZ eind 2024, zoals dit ook door de gemeenteraden is gevraagd in de zienswijzen op de begroting 2024. De gemeenten en de gemeenteraden zullen goed worden geïnformeerd gedurende dit traject. De VRGZ is zich bewust van de financiële situatie waarin gemeenten zich bevinden en houdt hier ook rekening mee. De begroting bevat daarom minimaal beleidsvoorstellen en VRGZ presenteert alleen noodzakelijke uitzettingen aan gemeenten. In beginsel zal de VRGZ trachten ontwikkelingen binnen de begroting op te vangen.
Tiel	Dank voor uw uitgebreide kaderbrief 2025, waarin u een helder beeld schetst van beleidsmatige ontwikkelingen en financiële kaders, en de ontwikkelingen en risico's die van invloed kunnen zijn op uw begroting 2026 en het meerjarenperspectief. Wij hebben deze echter ontvangen tegen de achtergrond van ons recentelijk naar beneden bijgestelde financiële perspectief. Financiële situatie gemeenten De komende jaren worden de gemeenten voor grote uitdagingen gesteld. Een veelheid aan taken en maatschappelijke opgaven vragen om onze inzet, terwijl we te maken hebben met een knellend financieel middelenkader. Naast macro-economische ontwikkelingen,	De VRGZ is zich bewust van de financiële situatie waarin gemeenten zich bevinden en houdt hier ook rekening mee. De begroting bevat daarom minimaal beleidsvoorstellen en

	zoals stijgende rente en hoge inflatie, staan onze financiën onderdruk als gevolg van het huidige Rijksbeleid met betrekking tot de financiering van de gemeenten vanaf 2026. De VNG heeft berekend dat gemeenten vanaf het - inmiddels als 'ravijnjaar' bekendstaande - jaar 2026 geconfronteerd worden met een structurele korting van ongeveer € 3 miljard per jaar. Het Rijk en de VNG zijn hierover nog in gesprek, maar bij ongewijzigd beleid ontkomen wij er niet aan om op lokaal niveau scherpe keuzes te maken, zodat onze uitgaven in lijn blijven met de beschikbare financiële middelen. ln dat kader doen wij een nadrukkelijk beroep op onze verbonden partijen, en daarmee ook op de VRGZ. Vanzelfsprekend gaan wij ervan uit dat u streeft naar een kwalitatief goede dienstverlening tegen zo laag mogelijke lasten voor onze inwoners. En bij de behandeling van uw conceptbegroting zullen wij daar ook nadrukkelijk op toezien. ln de aanloop daar naartoe geven wij u in het licht van onze huidige financiële situatie graag het volgende mee: Nieuw beleid Wij zien in onze eigen begroting en meerjarenraming de komende jaren geen ruimte voor structurele beleidsintensiveringen. ln het verlengde daarvan vragen wij u om terughoudend om te gaan met voorstellen voor nieuw beleid; daarbij is ons uitgangspunt 'Nee, tenzij...'. ln uw kaderbrief beschrijft u echter een diversiteit aan landelijke, regionale als interne ontwikkelingen die leiden tot zowel beleidsintensivering als tot nieuw beleid. Wij adviseren u om kritisch te heroverwegen welke daarvan u daadwerkelijk in uw conceptbegroting opneemt. En wij vragen u om daarbij een zodanige onderbouwing te leveren, dat wij ook in staat gesteld worden om nut en noodzaak goed te kunnen beoordelen. Dit geldt overigens ook voor nieuwe beleidsvoornemens waarvoor dekking kan worden gevonden binnen uw begroting en meerjarenraming. Loon- en prijsindexatie Daarnaast dringen we erop aan dat u realistische ramingen opneemt voor loon- en prijsstijgingen. De financiële controllers van de Rivierenlandse gemeenschappelijke regelingen Hebben met elkaar afspraken gemaakt over de systematiek van het in de begroting verwerken van verwachte salariskostenstijgingen, en de daarbij gewenste	VRGZ presenteert alleen noodzakelijke uitzettingen aan gemeenten. In beginsel zal de VRGZ trachten ontwikkelingen binnen de begroting op te vangen. De VRGZ is terughoudend met nieuw beleid. Er zijn echter ook ontwikkelingen, onder andere de herziening van de Wet Veiligheidsregio's en uitdaging rondom klimaatverandering en de energietransitie die nieuw beleid noodzakelijk kunnen maken. De effecten van de nieuwe wet Veiligheidsregio's, zijn op dit moment nog niet bekend. Wij zullen zorgvuldig nut en noodzaak afwegen, de ontwikkelingen monitoren en verwoorden in de Kaderbrief en in de begroting ontwikkelingen concretiseren en onderbouwen. VRGZ werkt conform Begrotingsrichtlijn Regio Nijmegen (BRN). Daarbij wordt gebruik gemaakt van CEP. Het Centraal Plan Bureau (CPB) publiceert bij de Macro Economische

	onderlinge harmonisering. Er is afgesproken aansluiting te zoeken bij de door het CPB 'berekende' stijging van de lonen (de geraamde loonontwikkeling), die in de door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en koninkrijksrelaties uitgebrachte septembercirculaire is gepubliceerd. Als de werkelijke salariskostenstijging in het lopende begrotingsjaar (nu: 2023) afwijkt van de ramingen die in de begroting zijn verwerkt, dan kunnen de structurele effecten daarvan worden meegenomen in de salarisberekeningen van de begroting voor het iaarT+2'. Voor prijsontwikkeling dient aansluiting te worden gezocht bij de door het CPB opgestelde "prijsindex nationale bestedingen" die in de septembercirculaire zijn opgenomen. Alleen als voor spécifieke kostencategorieën andere indexeringspercentages gelden, kan worden afgeweken van het algemene indexeringspercentage en worden de markconforme kostenstijgingen in de begrotingscijfers verwerkt. Achteraf met terugwerkende kracht prijsontwikkelingen corrigeren achten wij daarbij niet opportuun. Eventuele knelpunten die ontstaan doordat de werkelijke prijsontwikkeling zich gedurende een jaar anders ontwikkelt dan de in de begroting opgenomen ramingen, dienen naar onze mening te worden gemeld via de voortgangsrapportages. Met in het geval van een negatieve afwijking ook een dekkingsvoorstel. Verdeelmethodiek Recent werd door twee gemeenten wederom aangedrongen op herbezinning over de methodiek voor berekening van de inwonerbijdrage. Voorgaande jaren stond het AB daar niet voor open. Dit jaar echter werd de toezegging gedaan om op basis van een nadere analyse de discussie over dit onderwerp te heropenen. Wij verzoeken u de gemeenteraden tijdig in dit proces te betrekken. Tot slot We zijn ons ervan bewust dat de VRGZ vanaf 2015 een intensief bezuinigingstraject heeft doorlopen, waarbij ook investeringen zijn uitgesteld. Desalniettemin zijn wij door ons plotseling versomberde financiële perspectief toch genoodzaakt nu deze zeer kritische houding aan te nemen, waarvoor wij rekenen op uw begrip. Nogmaals onze dank voor de heldere kaderbrief, die ons de mogelijkheid biedt om in de aanloop naar uw begroting door ons gewenste koers kenbaar te maken.	Verkenningen (MEV) in september geen doorkijk op langere termijn (meer). Deze doorkijk wordt alleen bij het Centraal Economisch Plan (CEP) in maart gepubliceerd. Daarom is voor de BRN het CEP maatgevend geworden voor de begrotingen (doorkijk op langere termijn). De MEV (september) wordt gebruikt voor de eenmalige actualisatie van de indexering. Wij handhaven ook voor de BRN 2025 dezelfde methodiek. De herverdeelmethodiek is een vraagstuk van de verdeling van de kosten die gepaard gaan met de dienstverlening door de VRGZ tussen gemeenten. De richting van het bestuurlijke gesprek hierover en de uitkomst is nog niet duidelijk. De VRGZ faciliteert dit traject en zal daarbij het betrekken van gemeenten en gemeenteraden als aandachtspunt voor ogen houden.
West Maas en Waal	De gemeenteraad heeft kennis genomen van de Kaderbrief 2025 en wil graag een zienswijze kenbaar maken:	

	Grote mate van onzekerheid inzichtelijk maken in begroting Net als vorig jaar staat een grote mate van onzekerheid centraal in de Kaderbrief 2025. De Kaderbrief 2025 geeft zeer beperkt inzicht in de financiële en organisatorische gevolgen van de beschreven ontwikkelingen. In de conceptbegroting 2025 verwachten we derhalve een concrete uitwerking van de risico's in een financieel sluitend stuk. Verder wil het college dat de Veiligheidsregio Gelderland- Zuid (VRGZ) ontwikkelingen die de VRGZ financieel raken blijft monitoren en in beginsel binnen de bestaande budgetsystematiek opvangt. Terughoudendheid instellen reserves We wijzen de VRGZ erop dat de gemeente West Maas en Waal terughoudend is in het instellen van (grote) algemene reserves. We vragen daarom duidelijk het doel van de reserve te beschrijven in het voorstel omtrent vastgoed, zodat de juiste afweging gemaakt kan worden. De bevoegdheid voor het instellen van een nieuwe reserve ligt bij de raad. We zien met belangstelling de conceptbegroting VRGZ voor 2025 tegemoet, waarin het bovenstaande verder is uitgewerkt.	De VRGZ is zich bewust van de financiële situatie waarin gemeenten zich bevinden. De begroting bevat daarom minimaal beleidsvoorstellen en VRGZ presenteert alleen noodzakelijke uitzettingen aan gemeenten. Waar mogelijk worden ontwikkelingen binnen de begroting opgevangen. De VRGZ neemt hierbij de regels in acht zoals deze door het bestuur zijn vastgesteld met betrekking tot de algemene reserve. Met betrekking tot de bestemde reserve is hiertoe een voorstel en uitwerking opgenomen in de ontwerpbegroting.
West Betuwe	Op 27 februari 2024 heeft onze gemeenteraad de kaderbrief 2025 Veiligheidsregio Gelderland-Zuid besproken. Wij hebben besloten voor de kaderbrief 2025 een inhoudelijke zienswijze in te dienen ten aanzien van de financiële situatie van gemeenten, nieuw beleid, loon- en prijsindexatie en de samenwerking op de P&C-cyclus van gemeenschappelijke regelingen. *Financiële situatie van gemeenten* Wij zien onze gemeente de komende jaren geconfronteerd met grote uitdagingen. Een veelheid aan taken en maatschappelijke opgaven vragen om onze inzet, terwijl we te maken hebben met een knellend financieel middelenkader. Naast macro-economische ontwikkelingen als de stijgende rente en de hoge inflatie, staan onze financiën onder druk als gevolg van het huidige Rijksbeleid met betrekking tot de financiering van gemeenten vanaf 2026. De VNG heeft berekend dat gemeenten vanaf het inmiddels als 'ravijnjaar' bekend staande jaar 2026 geconfronteerd worden met een structurele korting van ongeveer 3 miljard euro per jaar. Het Rijk en de VNG zijn hierover nog in gesprek, maar bij	De VRGZ is zich bewust van de financiële situatie waarin gemeenten zich bevinden. De begroting bevat daarom minimaal beleidsvoorstellen en VRGZ presenteert alleen noodzakelijke uitzettingen aan gemeenten.

	ongewijzigd beleid ontkomen wij er niet aan om op lokaal niveau scherpe keuzes te maken zodat onze uitgaven in lijn blijven met de beschikbare financiële middelen. In dit kader doen wij nadrukkelijk ook een beroep op onze verbonden partijen. Vanzelfsprekend gaan wij er vanuit dat uw gemeenschappelijke regeling streeft naar een kwalitatief goede dienstverlening tegen zo laag mogelijke lasten voor onze inwoners. Bij de behandeling van uw begroting zullen wij hier nadrukkelijk ook op toezien. *Beleidsinhoudelijk* Bij de concept kaderbrief VRGZ 2025 hebben wij de volgende opmerkingen: Verdeelmethodiek Wij zijn positief over het aangekondigde onderzoek naar de huidige verdeelmethodiek van de gemeentelijke bijdrage. Graag verlenen wij onze medewerking naar dit onderzoek en zijn benieuwd naar de uitkomsten. Vastgoed De financiële uitdagingen ten aanzien van het vastgoed staan beschreven. West Betuwe heeft bij de begroting 2024 al aangegeven het in beginsel niet eens te zijn met een uitbreiding van de (kapitaallasten) voor het vastgoed. Zoals bekend hebben de gemeenten vragen voor de conceptbegroting 2025 om met een meer concreet uitgewerkt voorstel te komen omtrent de ontwikkelingen van de vastgoedportefeuille en de financiële consequenties daarvan. Gezien de samenhang en complexiteit van bovenstaande ontwikkelingen wil het Algemeen Bestuur hierover in het eerste half jaar van 2024 in gesprek gaan. Hieruit zal een concreet plan voortvloeien. Tot die tijd kunnen wij geen aanvullende uitzettingen op de vastgoedportefeuille accepteren. Graag zien wij dat de uitgangspunten voor deze discussie helder gemaakt worden voordat er verdere stappen gezet worden. Dit is nodig om hierop goed te kunnen toetsen. *Nieuw beleid* We zien in onze begroting en meerjarenraming voor de komende jaren geen ruimte voor structurele beleidsintensiveringen. In het verlengde hiervan vragen wij onze gemeenschappelijke regelingen om terughoudend om te gaan met voorstellen voor nieuw beleid. Daarbij hanteren wij het principe “Nee, tenzij…”. In de kaderbrief zijn diverse ontwikkelingen opgenomen zonder dat hier een bedrag wordt aangehangen. Nieuw beleid dat niet is opgenomen in de kaderbrief zullen wij in principe in de begroting niet honoreren. Wellicht ten overvloede: Bovenstaande geldt ook voor nieuwe beleidsvoornemens waarvoor dekking gevonden kan worden binnen uw begroting	In 2024 wordt door het bestuur van de VRGZ ook gesproken over de ontwikkelingen van het vastgoed. Dit traject moet leiden tot een plan rondom vastgoed eind 2024, zoals dit ook door de gemeenteraden is gevraagd in de zienswijzen op de begroting 2024. De gemeenten en de gemeenteraden zullen goed worden geïnformeerd gedurende dit traject. Inmiddels is het MJOP is herijkt conform opdracht van het bestuur VGRZ. Dit MJOP richt zich op het reguliere onderhoud. De herziening van het MJOP wijst uit dat dit onderhoud tot stijgende kosten leidt. In de Jaarstukken 2023 wordt een voorstel gedaan om de stijging van deze kosten te dekken vanuit een bestemde reserve Herziening MJOP gedurende het onderzoek naar de kostenverdeelsystematiek en de toekomst van ons vastgoed. De VRGZ is terughoudend met nieuw beleid. Er zijn echter ook ontwikkelingen, onder andere de herziening van de Wet Veiligheidsregio’s en uitdaging rondom klimaatverandering en de energietransitie die nieuw beleid noodzakelijk kunnen maken. De effecten van de nieuwe wet Veiligheidsregio’s, zijn op dit moment nog niet bekend. Wij zullen zorgvuldig nut en noodzaak afwegen, de ontwikkelingen monitoren en in de begroting ontwikkelingen concretiseren en

	en meerjarenraming. *Loon- en prijsindexatie* Wij gaan ervan uit dat u realistische ramingen opneemt voor loon- en prijsstijgingen. In de kaderbrief zijn nog geen indexaties aangegeven. Het is ons bekend dat de indexering van de VRGZ wordt gebaseerd op de richtlijnen van de Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen van de gemeente Nijmegen. Op het moment van publiceren van de kaderbrief 2025 was dit advies (nog) niet beschikbaar. Bij de aanbieding van de begroting 2025 dient het bestuur de (eventuele) indexering te onderbouwen en kunnen wij eventueel hierop een reactie/zienswijze geven. *P&C-cyclus van gemeenschappelijke regelingen* Op 1 juli 2022 is de wijziging van de Wet Gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in werking getreden. Deze wetswijziging beoogt de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraden ten aanzien van gemeenschappelijke regelingen te versterken. In het verlengde hiervan willen wij in de komende periode graag regionaal gezamenlijke afspraken maken op het gebied van planning en control. Een gezamenlijke kader voor gemeenschappelijke regelingen zorgt enerzijds voor meer grip van gemeenten op gemeenschappelijke regelingen en biedt anderzijds duidelijkheid aan onze gemeenschappelijke regelingen over wat er van hen wordt verwacht op dit onderwerp. Wij gaan hierover graag met u in gesprek. Graag ontvangen wij uw reactie op onze zienswijze.	onderbouwen. De percentages vanuit Begrotingsrichtlijn Regio Nijmegen (BRN) zijn toegepast en toegelicht in de begroting (4,62%). De VRGZ heeft aandacht voor de controlerende en kaderstellende rol van gemeenteraden en heeft aandacht voor de relevante termijnen. Dit is ook verwerking in de ontwerptekst van de gemeenschappelijke regeling. De VRGZ zoekt graag afstemming met de gemeentelijke organisaties en griffiers om de P&C producten met de geldende termijn pas te maken met de agendering in de raden in de regio Gelderland-Zuid.
Wijchen	In uw brief van 16 november 2023 biedt u de raad van Wijchen de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de kaderbrief 2025. De gemeenteraad heeft kennis genomen van de kaderbrief 2025 en heeft een bezwaar hierover:	In de ontwerpbegroting worden de ontwikkelingen voorzien van concretisering en financiële doorvertaling.

	Grote mate van onzekerheid inzichtelijk maken in begroting Net als vorig jaar staat een grote mate van onzekerheid centraal in de Kaderbrief. De Kaderbrief geeft zeer beperkt inzicht in de financiële en organisatorische gevolgen van de beschreven ontwikkelingen. In de conceptbegroting 2025 verwachten we derhalve een concrete uitwerking van de risico's in een financieel sluitend stuk. Verder wil de raad dat de VRGZ ontwikkelingen die de VRGZ financieel raken blijft monitoren en in beginsel binnen de bestaande budgetsystematiek opvangt. Terughoudendheid in instellen reserves We wijzen de VRGZ erop dat de gemeente Wijchen terughoudend is in het instellen van (grote) algemene reserves. We vragen daarom duidelijk het doel van de reserve te beschrijven in het voorstel omtrent vastgoed, zodat de juiste afweging gemaakt kan worden. De bevoegdheid voor het instellen van een nieuwe reserve ligt bij de raad. We zien met belangstelling uit naar de concept begroting VRGZ voor 2025 waarin het bovenstaande verder is uitgewerkt.	Waar mogelijk worden ontwikkelingen binnen de begroting opgevangen. De VRGZ heeft in de afgelopen rapportagemomenten gemeenten geïnformeerd over de financiële situatie van VRGZ waarbij is vermeld dat er geen ruimte is om grote ontwikkelingen binnen de eigen begroting op te vangen, zonder dat dit primaire dienstverlening raakt. De VRGZ neemt hierbij de regels in acht zoals deze door het bestuur zijn vastgesteld met betrekking tot de algemene reserve. Met betrekking tot de bestemde reserve is hiertoe een voorstel en uitwerking opgenomen in de ontwerpbegroting.
Zaltbommel	Tijdens de openbare vergadering van 22 februari jongstleden is de kaderbrief 2025 van de veiligheidsregio Gelderland-Zuid aan de orde geweest. In deze brief leest u onze zienswijze. Zienswijze In de raadsvergadering van 22 februari 2024 is de kaderbrief 2025 VRGZ besproken en is deze zienswijze(brief) vastgesteld. De kaderbrief betrof: Algemene uitgangspunten; Inhoudelijke ontwikkelingen; Risico's. De gemeenteraad heeft kennis genomen van de kaderbrief en heeft enkele opmerkingen hierover. Deze leest u hierna. Het aandeel van de gemeente Zaltbommel in de totale kosten van VRGZ is 5,3 %. In de kaderbrief worden taakdiscussies gevoerd en veel kostenstijgingen aangekondigd. De	In de ontwerpbegroting worden de ontwikkelingen voorzien van concretisering en financiële doorvertaling. De VRGZ houdt de ontwikkelingen evenals de financiële gevolgen nauwlettend in de gaten.

	hoogte van de bedragen wordt nog niet inzichtelijk gemaakt. In onze begrotingen wordt geen rekening gehouden met uitzettingen, anders dan loon- en prijsontwikkeling. De indexering voor de VRGZ wordt gebaseerd op de richtlijnen van de Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen van de gemeente Nijmegen. Op het moment van publiceren van de kaderbrief 2025 was dit advies (nog) niet beschikbaar. Graag zien wij dat bij de aanbieding van de begroting 2025 het bestuur de (eventuele) indexering onderbouwt zodat wij hierop een reactie/zienswijze kunnen geven. Vermeld wordt dat een aantal gemeenten de huidige verdeelmethodiek van de gemeentelijke bijdrage opnieuw wil laten bekijken. Het Algemeen Bestuur zal in de eerste maanden van 2024 over de verdeelmethodiek in gesprek gaan aan de hand van een nadere analyse van de huidige verdeelmethodiek en de mogelijke aanpassingen daarvan. Dit kan voor individuele gemeenten financiële consequenties hebben. Aangegeven wordt dat het voor de hand ligt dat de financiële consequenties pas vanaf 2026 merkbaar zijn. De financiële uitdagingen ten aanzien van het vastgoed staan beschreven. Zoals bekend hebben de gemeenten vragen naar aanleiding van de conceptbegroting 2025 om met een meer concreet uitgewerkt voorstel te komen omtrent de ontwikkelingen van de vastgoedportefeuille en de financiële consequenties daarvan. Gezien de samenhang en complexiteit van bovenstaande ontwikkelingen wil het Algemeen Bestuur hierover in het eerste halfjaar van 2024 in gesprek gaan. Hieruit zal een concreet plan voortvloeien. Tot die tijd kunnen wij geen aanvullende uitzettingen op de vastgoedportefeuille accepteren. Graag zien wij dat de uitgangspunten voor deze discussie helder gemaakt worden voordat er verdere stappen gezet worden. Dit is nodig om hierop goed te kunnen toetsen. Tot slot: Wij wensen u veel succes toe bij het opstellen van de conceptbegroting, en zien deze met belangstelling tegemoet.	De percentages vanuit Begrotingsrichtlijn Regio Nijmegen (BRN) zijn toegepast en toegelicht in de begroting (4,62%). In 2024 wordt door het bestuur van de VRGZ ook gesproken over de ontwikkelingen van het vastgoed. Dit traject moet leiden tot een plan rondom vastgoed eind 2024, zoals dit ook door de gemeenteraden is gevraagd in de zienswijzen op de begroting 2024. De gemeenten en de gemeenteraden zullen goed worden geïnformeerd gedurende dit traject. Inmiddels is het MJOP is herijkt conform opdracht van het bestuur VGRZ. Dit MJOP richt zich op het reguliere onderhoud. De herziening van het MJOP wijst uit dat dit onderhoud tot stijgende kosten leidt. In de Jaarstukken 2023 wordt een voorstel gedaan om de stijging van deze kosten te dekken vanuit een bestemde reserve Herziening MJOP gedurende het onderzoek naar de kostenverdeelsystematiek en de toekomst van ons vastgoed.
PSP92	Geachte leden van het Dagelijks Bestuur van de VRGZ, Het Algemeen Bestuur heeft op 16-11-2023 in Apeldoorn besloten om de Kaderbrief VRGZ 2025 voor zienswijzen voor te leggen bij de gemeenteraden. De PSP'92 neemt de vrijheid om ook een reactie in te sturen. Dat doen wij vanuit onze interesse voor gemeenschappelijke regelingen en regionale samenwerking. Aan ons heeft u een	Wij danken u voor de toezending van uw reactie.

	medestander rond samenwerking van gemeenten op belangrijke thema's. Veiligheid in de brede zin van het woord is zo een thema. Deze brief is dan ook als positief en als versterkend bedoeld. Wij spreken de hoop uit dat u deze ook zo ervaart. **Landelijke ontwikkelingen** • De Wet Veiligheidsregio's zal worden vervangen door de Wet Crisisbeheersing en brandweerzorg. Er is door Rutte-IV ingezet op de uitvoering van de Landelijke agenda crisisbeheersing 2024-2029. Voordat de Wet Veiligheidsregio's vervangen wordt door een nieuwe Wet is de Contourennota Versterking crisisbeheersing en brandweerzorg van het Ministerie van J&V opgesteld. Veel zaken uit de landelijke agenda en contourennota zijn al onderkend door de VRGZ. Is het mogelijk om een uitgebreidere beschouwing hierover op te nemen in de Begroting 2025? • Een nieuw onderwerp is 'Activering van de samenleving'. Uitdaging hier is om te bezien en te verkennen en onderzoeken wat de samenleving zelfstandig kan oppakken bij een crisis of calamiteit. Niet alles hoeft door de overheid, maar we vragen aandacht voor hen die hier niet toe in staat zijn. Houd rekening met het wellicht wel aanwezige 'weetvermogen', maar het ontbrekende 'doenvermogen' (zie het WRR-Rapport 'Weten is nog geen doen', rapportnummer 97, 2017). Niet iedereen kan alles wat hij wel wil en weet. Graag lezen wij een toezegging. • Nazorg is belangrijk en een zorg voor de overheid. Niet alleen voor slachtoffers en benadeelden, maar ook zeker voor hen die hulp verleenden. Uiteindelijk hebben zij een stap vooruit gezet waar anderen juist die stap achteruit zetten. Wij steunen dit punt. • Wij zien de cybersecurity als zorgpunt en kwetsbaar onderwerp voor onze veiligheid. We vragen hier met klem aandacht voor. De samenleving raakt volledig ontregeld als er geen internet is of als er geen geld via elektronische weg opgenomen kan worden. Chartaal geld raakt buiten beeld en dat is ook te wijten aan de overheid. We vragen om onderkenning van deze zorg. • De acute zorg staat onder druk. Ambulancezorg moet er zijn als elke seconde telt. Niet alleen in de steden, maar ook in de kleine kernen. Kan er informatie beschikbaar komen over het aantal tijdige ritten op zowel ambulance, als ook politie en brandweer? Welke witte vlekken zijn er te onderscheiden? We zien graag informatie in het Jaarverslag. • Er wordt gesproken over pilots rondom zorgcoördinatie. Wellicht past dit meer in de stukken van de GGD, maar we zien graag meer informatie tegemoet over deze pilots. • De energietransitie is van belang en zal impact hebben op de inzet en vraag voor brandweerzorg. Elektrisch aangedreven auto's zullen andere soorten ongelukken	Reeds bekende ontwikkelingen worden zoveel mogelijk geconcretiseerd. Op dit moment is de exacte uitwerking van de herziening van de wet nog onbekend. We zijn aangesloten bij landelijke ontwikkelingen en volgen deze nauwkeurig. In het regionaal beleidsplan kunt u meer lezen over de meerjarige plannen van de VRGZ. Zelfredzaamheid is een van de uitgangspunten van het beleid van de VRGZ. Dit heeft dan ook onze aandacht. Met betrekking tot onderstaande punten verwijzen we u naar ons regionaal beleidsplan waar u meer kunt lezen over de context waarin de VRGZ opereert en de doelstellingen voor de komende jaren. De operationele prestaties kunt u vinden in de jaarstukken. De politie is geen onderdeel van de Veiligheidsregio.

	veroorzaken. Ook waterstoftanks vragen aandacht. **Regionale ontwikkelingen** • Rondom de juridische ondersteuning vragen wij ons af of de Veiligheidsregio ook contact heeft en samen kan werken met de Omgevingsdiensten. De Omgevingsdiensten hebben juridische capaciteiten en ondersteuning. Deze twee regionale organisaties zouden wellicht van elkaar kunnen profiteren. De provincie kan wellicht de connectie maken. **Financiële ontwikkelingen en kaders** • Wanneer publiceert de Adviesfunctie de indexcijfers? • Zijn de effecten van de Coronapandemie en de Vluchtelingencrisis/Oekraïne-instroom inmiddels volledig helder en verwerkt? **Proces** Wij wensen u succes met het verwerken van de zienswijzen en vragen u om onze opmerkingen mee te nemen in de verwerking en het opstellen van de concept-Begroting voor de VRGZ in 2025. Een *afschrift van deze brief verzenden wij zowel aan uw Algemeen Bestuur als aan Provinciale Staten van Gelderland.* Wij zien uit naar uw antwoord. Met vriendelijke groeten, Pacifistisch-Socialistische Partij '92,	In de begroting kunt u meer onderbouwing vinden voor dit voorstel. De samenwerking met de omgevingsdiensten bestaat inderdaad.